

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 43

1/2009

Svedectvá doby – vinohrady

Širokej odbornej i laickej verejnosti predkladáme monotematické číslo zamerané na vinohrady a víno. Nazvali sme ich svedectvami doby. Takto skôr označujeme objekty, z ktorých vplyvom času, chorôb a škodcov, vojenských zbraní, zmien postojov človeka a jeho hodnotového rebríčka zostali len torzá. Pestovanie viniča hroznorodého prekonáva doby, našťastie, nie ako torzo niekdajšej slávy, ale ako čoraz hodnotnejšie odvetvie poľnohospodárstva – vinohradníctvo. Hlavne preto, že hrozno a víno sú dôležitou súčasťou života človeka. Svedčia o tom veľké kultúry, ktoré žili v mediteránnej a subtropických oblastiach. Na starých kamenných reliéfoch a nástenných maľbách sa často objavuje motív človeka so strapcom hrozna alebo dobovou čašou vína. Živé pozostatky týchto kultúr obdivujú turisti v starobyľom Egypte či Mezopotámii, ale aj v Grécku a veľkom Ríme.

Vinica a víno sú biblické symboly kresťanstva. Spolu s ním prežili prírodné katastrofy, choroby i politické deviácie. A žijú ďalej, ba lepšie a slobodnejšie ako predtým. Sú súčasťou života človeka, patria do jeho životného prostredia.

Víno sa oddávna považuje za kráľovský nápoj. Slovenská a Česká republika patria k tým šťastným krajinám, ktorým klíma a štedrá príroda dopriali pestovať kultúru hrozna a prežívať kultúru pitia vína. Veď orosený pohár zlatistého či zamatového moku človek drží v ruke s úctou. Víno nie je len ozdobou jeho stola, vinohrad je perlou našej kultúrnej krajiny. Kultúra vinohradov, ale aj kultúra vína sa pretavili do slovesného, hudobného a výtvarného umenia, odievania i architektúry.

Týmto číslom časopisu Životné prostredie len pootvárame veľkú bránu do kultúry vinohradníctva a vinárstva, ktoré má u nás historickú tradíciu a hrdo sa hlási o jej zachovanie a ďalší rozvoj. V zjednotenom priestore Európskej únie dnes nachádzame nielen liberálny trh s vínom, ale aj kritériá regulujúce pestovanie viniča a spracovanie hrozna. Do nových pestovateľských a spracovateľských technológií výrazne vstupuje aj veda, ovplyvňuje ich preferencia produkcie hygienicky nezávadných potravín, ako aj nové poznatky o pozitívnom vplyve vína na ľudské zdravie.

V zmysle nariadenia Rady Európy č. 479/2008 pripravuje sa aj na Slovensku novelizácia zákona o vinohradníctve a vinárstve, ktorým sa pozmení regionalizácia pestovania, ale aj kritériá výroby vína. Máme reálnu príležitosť povzniesť vinohrady a víno na kvalitatívne vyššiu úroveň, zviditeľniť našich producentov s ich špecifickými sortami vín aspoň na európskom trhu a zachovať kultúru vinohradníctva a vinárstva vo vidieckej krajine.

Ján Supuka

Obsah

Š. Hronský, E. Pintér: Vývoj vinohradníctva a regionalizácia pestovania viniča v Slovenskej republike	3
V. Kraus: Historický vývoj pestovania vinné révy a vinařská rajonizace v České republice	8
M. Verešová, J. Supuka: Kultúrna krajina umocnená hodnotami vinohradov	13
A. Salašová, D. Štefunková: Estetické atribúty vinohradníckej krajiny	18
P. Eliáš: Opustené vinohrady: vznik, biodiverzita a význam	24
L. Pinčíková, P. Škulavík: Vinohradnícka oblasť Tokaj	29
M. Kvasnicová: Skalické vinohradnícke budy	34
J. Húska: Vínne cesty	39
P. Chlebo a kol.: Víno a jeho vplyv na zdravie človeka	42

Tribúna

Š. Hronský, E. Pintér: Ako sa hodnotí kvalita vína	46
--	----

Aktuality

M. Huba: Víťazi súťaže študentských esejí	48
J. Kolečka, K. Kirchner: Krajinárska problematika na medzinárodnom geografickom kolokviu	48
T. Oršulák, M. Kozová, J. Špulerová: Medzinárodná konferencia o súčasnej krajine	50
J. Kolečka: Na čem pracuje nastupujúca generácia odborníkov	51
B. Palík: Konferencia o životnom prostredí v Považskej Bystrici	52
D. Húska: Fórum vinohradníkov a vinárov 2009	53
M. Kozová: Európska konferencia IALE 2009	55

Recenzia

R. Facunová: Príbeh bratislavského ochranárstva	54
---	----

Contents

Š. Hronský, E. Pintér: Tradition of Vine-Growing and Regionalization of Vineyard in the Slovak Republic	3
V. Kraus: Historical Development of Viticulture and Viticulture Zonation in the CR	8
J. Supuka, M. Verešová: Cultural Landscape Raised by Vineyard's Value.....	13
A. Salašová, D. Štefunková: Aesthetic Values of Vineyard Landscape.....	18
P. Eliáš: Abandoned Vineyards: Origin, Biodiversity, and Value.....	24
L. Pinčíková, P. Škulavík: Tokaj Wine Region	29
M. Kvasnicová: Viticultural Buildings in the Skalica Region	34
J. Húška: Wine Routes	39
P. Chlebo et al.: Wine and its Influence on the Human Health ...	42
Tribune	
Š. Hronský, E. Pintér: What Valued Wine-Quality	46
News	
M. Huba: Winners of the Students' Essays Competition...	48
J. Kolečka: Landscape Issues on International Geographic Colloquium.....	48
T. Oršulák, M. Kozová, J. Špuřerová: International Conference of the Contemporary Landscape.....	50
J. Kolečka, K. Kirchner: What is the Task of the New Generation of Experts	51
B. Palík: Conference on the Environment of Považská Bystrica	52
D. Húška: Viti-Viniculture Forum 2009	53
M. Kozová: European IALE Conference 2009	55
Review	
R. Facunová: The Story of Bratislava Conservationism.....	54

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 43

1/2009

Evidences of Times – Vineyards

We presented a monothematic issue aimed at vineyards and wine for specialists and wide public. We called them evidences of times. In such a way are marked the objects from which remained only torsos under the influence of time, diseases and parasites, weapons, changes of man's attitudes and his scale of values. Fortunately growing of grape goes beyond epochs, not as a torso of one-time fame, but as an each time more valuable branch of agriculture – winegrowing. Mainly because vine and wine are an important part of human life. It is proved by great cultures in the Mediterranean and subtropical areas. On old stone reliefs and wall paintings frequently appears the motive of man with a bunch of grapes or historical goblet of wine. Tourists admire the existing vestiges of these cultures in ancient Egypt, but in Greece and Rome, too. Vineyard and wine are biblical symbols of Christianity. They together survived natural catastrophes, diseases as well as political deviations. And they live farther, better and more independent as before. They are a component of human life, they belong to his human environment.

Wine is considered the drink of kings since long ago. The Slovak and Czech Republic belong to the happy countries where climate and generous nature enable to grow grape and live through the culture of wine-drinking. Man holds in his hand the bedewed glass of golden or velvety potion with respect. Wine is not only the decoration of his table, vineyard is the pearl of our cultural landscape. Culture of vineyards and culture of wine are remelted into verbal, musical, graphic and plastic arts, dressing as well as architecture.

This issue of the journal *Životné prostredie* opens the large gate into the culture of winegrowing and winemaking that has in our country historical tradition and proudly ask for its conservation and further development. At present in the united area of the European Union is not only a liberal market with wine but there are also criteria regulating winegrowing and winemaking. Also science enters into the new cultivating and producing technologies, they are influenced by the preference of hygienically perfect foodsuffs as well as new knowledge of the positive influence of wine on human health.

In sense of the decree of the European Council no. 479/2008 also in Slovakia is prepared the amendment to the act on winegrowing and winemaking that change the regionalization of growing as well as the criteria of winemaking. We have a real possibility to enhance vineyards and wine to a qualitatively higher level, to make known our producers of special sorts of wine on the European market at least and to conserve the culture of winegrowing and winemaking in the rural landscape.

Ján Supuka